

Rozhodnutí Krajského soudu v Praze ze dne 30.11.1962, sp. zn. 5 Co 349/62, ECLI:CZ:KSPH:1962:5.CO.349.1962.1

Číslo: 18/1963

Právní věta:

Regresní nárok podle § 17 zák. č. 150/1961 Sb. (nedodržení bezpečnostních předpisů a závazných pokynů).

Při onemocnění zaměstnance silikózou jakožto nemocí z povolání má být posuzována z hlediska nedodržení bezpečnostních předpisů a závazných pokynů jen poslední doba (§ 31 cit zák.), po kterou byl zaměstnanec vystaven účinkům činitele, vyvolávajícího tuto chorobu z povolání.

Soud: Krajský soud v Praze

Datum rozhodnutí: 30.11.1962

Spisová značka: 5 Co 349/62

Číslo rozhodnutí: 18

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Rozhodnutí

Hesla: Náhrada škody v pracovním právu, Pracovní úraz

Předpisy: 150/1961 Sb. § 17
§ 31

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Žalobce Státní úřad sociálního zabezpečení uplatnil proti žalovanému podniku z titulu regresního nároku podle § 17 zák. č. 150/1961 Sb. zaplacení částky 269 928,- Kčs.

Okresní soud v Příbrami žalobě částečně vyhověl.

Krajský soud v Praze rozhodnutí soudu prvního stupně v napadené části potvrdil.

Odůvodnění:

V souzené věci byl uplatněn regresní nárok podle § 17 zák. č. 150/1961 Sb. (nedodržení bezpečnostních předpisů a závazných pokynů). Tento regresní nárok představuje odpovědnost podniku za nedodržení povinností plynoucích z předpisů o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, nebo ze závazných pokynů daných podnikem orgány státního odborného dozoru nebo orgány dozoru ROH nad bezpečností a ochranou zdraví při práci. Použitím dikce „nebyly dodrženy v podniku“ byla

vyjádřena skutečnost, že jde o objektivní odpovědnost podniku za právní skutečnost charakterizovanou jako nedodržení bezpečnostních předpisů nebo závazných pokynů orgánů dozoru, ať tato právní skutečnost vznikla protiprávním jednáním osob, za které podnik odpovídá, protiprávním jednáním jiných osob nebo událostí (živelní silou, náhodou).

Pojem bezpečnostních předpisů je vyložen v ustanovení § 27 zákona. Z předpisů tam uváděných pouze u „předpisů na ochranu života a zdraví pracovníků“ je vyjádřen požadavek, aby tyto předpisy byly zaměřeny na ochranu samotných pracovníků. Všechny ostatní předpisy se považují za bezpečnostní předpisy „pokud upravují otázky týkající se ochrany života a zdraví“. To znamená, že jsou bezpečnostní předpisy také pokud před škodlivými účinky pracovního procesu (provozu) chrání osoby v tomto procesu nezúčastněné (občany). Toto pojetí bezpečnostních předpisů odpovídá jak oddílu I zákona, kde zmínka o dodržení bezpečnostních předpisů nepatří k charakteristice pracovních úrazů, nýbrž až k charakteristice liberačního důvodu, tak oddílu II, kde regresní odpovědnost podle § 17 je charakterizována nedodržením bezpečnostních předpisů právě v tomto širším pojetí, ježto nezáleží na tom, zda škoda vznikla pracovníkovi nebo někomu jinému.

Závazné pokyny orgánů dozoru jsou dávány podniku:

a) orgány státního odborného dozoru, tj. např. orgány státního odborného technického dozoru podle vl. nař. č. 53/1952 Sb., o zajištění bezpečnosti a hospodárnosti některých technických zařízení; orgány státní báňské správy podle horního zákona č. 41/1957 Sb. a prováděcích předpisů k němu (vyhlášky č. 259 a 262/1957 Ú. 1.); orgány hygienické a protiepidemické služby podle zákona č. 4/1952 Sb., ve znění přílohy k vyhlášce č. 20/1957 Sb.; orgány státní požární ochrany podle zákona č. 18/1958 Sb.; dopravními správními úřady podle zákona č. 97/1950 Sb., o drahách, a zákona č. 47/1956 Sb., o civilním letectví;

b) orgány dozoru ROH nad bezpečností a ochranou zdraví při práci (závodními výbory a vyššími odborovými orgány, u nichž zřízenými komisemi bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a inspektory bezpečnosti práce).

Orgány dozoru jsou podle zákona č. 65/1961 Sb. a vyhlášky č. 83/1961 Sb. oprávněny dávat vedení závodu závazné pokyny k odstranění závad, jež mohou způsobit nebo způsobily pracovní úrazy nebo nemoci z povolání, popř. k odstranění příčin pracovních úrazů (§ 3 odst. 1 písm. h), § 5 odst. 1 písm. d) vyhlášky), zakázat v nutných případech používání závadných strojů a provozních zařízení nebo pracovních postupů, popř. zakázat až do odstranění další závady další práci na ohrožujícím pracovišti (§ 5 odst. 3, § 6 odst. 6, § 9 odst. 2 písm. ch), § 9 odst. 5 písm. a), § 10 odst. 4 vyhlášky).

Obdobná pravomoc přísluší také národním výborům (MNV a ONV) po stránce dozoru nad stavem bezpečnosti a ochrany zdraví při práci v JZD (§ 26 odst. 3, § 28 odst. 3 cit. vyhlášky). Zákazům a pokynům jimi vydaným, i když se zákon o nich nezmiňuje, je třeba přiznat pro odbor regresů stejných význam jako závazným pokynům orgánů státního odborného dozoru, popř. orgánů dozoru ROH.

V souzené věci je však situace taková, že tu nebyly speciální předpisy pro bezpečnost práce na pracovištích odpovědného podniku. V takovém případě je třeba k tomu, aby se podnik zprostil odpovědnosti z regresu, dokázat dodržení i předpisů bezpečnostních rázu obecného.

To lze dovodit argumentem z opaku z ustanovení § 27 odst. 2 cit. zákona. Podle citovaného ustanovení při posuzování, zda pracovník, který utrpěl pracovní úraz nebo nemoc z povolání, porušil předpisy o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, není možno se dovolávat jen všeobecných ustanovení, podle nichž si má každý počínat tak, aby neohrozil zdraví své i zdraví jiných. Z toho lze usoudit, že má-li podnik podle § 17 odst. 3 cit. zákona prokázat okolnosti rozhodné pro to, že

povinnost k náhradě nevznikla, musí dokázat i to, že z jeho strany byly dodrženy i tyto obecné předpisy citované v § 27 odst. 2 cit. zákona. Tomu odpovídá i stanovisko zaujaté v rozhodnutí č. 15/1961 sb. rozh. čs. soudů, v němž se v podstatě požaduje, aby podnik činil bezpečnostní opatření v souladu s posledními poznatky vědy a techniky.

Je však otázkou, který stav je rozhodný pro závěr, zda v podniku tyto předpisy byly dodrženy. Jde o to, zda má být posuzována celá doba, po kterou pracovník byl vystaven účinkům činitele vyvolávající chorobu z povolání, a po kterou bezpečnostní předpisy platily, anebo zda je třeba tento stav posuzovat jen podle doby poslední.

Soud je toho názoru, že není na místě posuzovat celou dobu, po kterou tu takové účinky na zdraví poškozeného byly, nýbrž jen dobu poslední se zřetelem k § 31 obč. zák. Vychází přitom z účelu ustanovení § 17 cit. zákona, jak je uveden v důvodové zprávě. Povinnost podniku hradit příslušnému orgánu náklady uvedené v § 17 cit. zákona, má být pobídkou k dodržování bezpečnostních předpisů. Není tedy rozhodné, zda podnik dodržoval tyto předpisy po celou dobu, po kterou poškozený tam pracoval na rizikových pracovištích, nýbrž zda je tam vytvořen stav takový v době poslední. Jestliže takový stav tu byl, není třeba žádné pobídky k jeho vytvoření.

Je dále možno se opřít o ustanovení § 1 odst. 2 cit. zákona. Jestliže totiž poškozený střídal zaměstnávající podniky, avšak všude pracoval za podmínek, z nichž vzniká nemoc z povolání, pak odpovídá pouze tento poslední podnik uvedený v § 1 odst. 2 zákona. Není třeba, aby jen u něho byla splněna časová podmínka pro vznik silikózy. Týž podnik odpovídá i podle § 17 a násl. cit. zákona, takže je lhostejno, zda byly či nebyly splněny bezpečnostní předpisy u předchozích podniků, nýbrž zda byly dodrženy v době poslední.

Posléze i sama textace zákona používající tvaru dokonavého slovesa „dodrženy“ a nikoliv nedokonavého „dodržovány“ přesvědčuje o tom, že u nemoci z povolání jako je silikóza jde o to, zda bezpečnostní předpisy byly dodrženy v době zjištění nemoci z povolání, nikoliv dodržovány po celou dobu účinků silikozogenních.

Z toho hlediska posuzováno lze dojít k závěru, že u žalovaného podniku skutečně byly dodrženy bezpečnostní předpisy, a že tu tedy nejde o případ odpovědnosti podle § 17 cit. zákona, nýbrž o § 18 cit. zák. Proto okresní soud nepochybil a jeho rozsudek jako správný byl v napadené, tj. zamítavé části potvrzen.